

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

VAZN YETISHMOVCHILIGI KUZATILGAN HOMILADOR AYOLLARDA TUG'URUQNING ASORATLARI VA ULARNI OLDINI OLISH CHORA TADBIRLARI

Mamadiyorova Mashhura Mashrabovna
Pediatriya fakulteti 321-guruh talabasi

Shavkatova Nigina Dilshodovna
322-guruh talabasi

Abduraxmonova Charosbonu Alisherovna
302-guruh talabasi

Toshpo'latova Mohinur Baxtiyor qizi
314-guruh talabasi

Annotatsiya:

Maqola mazmuni shundan iboratki, kam vaznli ayollarda homiladorlik va tug'ish jarayonining xususiyatlari, asoratlari va natijalarini o'rganish. Kam vaznli ayollarda homiladorlik davrida past platsenta va temir tanqisligi anemiyasi sezilarli darajada tez-tez uchraydi. Tabiiy tug'ilish vazni kam bo'lgan ayollar guruhida vulvaning yorilishi bilan murakkablashadi. Onaning ovqatlanish holati homilaning o'sishi va rivojlanishining eng muhim omillaridan biridir. Hozirgi vaqtda butun dunyo bo'ylab kam vaznli ayollarning ko'payishi perinatal tibbiyotning diqqat markazida hisoblanadi. Bunga yechim topish esa homiladorlikda yuzaga keladigan patologik holatlarning oldini olishda yordam beradi.

Kalit so'zlar: Plasenta, klinik amaliyot, homiladorlik, anemiya, tug'uruq anomaliyalari, rivojlanishning buzilishi, temir tanqisligi

Vazn yetishmovchiligi kuzatilgan homilador ayollarda rejlishtirilmagan homiladorlik tug'uruq jarayoniga ta'sir ko'rsatadi. Vazn yetishmovchiligi homiladorlik va tirik tug'ulish darajasiga cheklangan ta'sir ko'rsatadi biroq bu erta tug'ilish va vazn yetishmovchiligi bilan tug'ilish xavfini oshiradi. Onaning homiladorlikdan oldingi gemogloblin yetishmovchiligi asoratlari, homiladorlik natijalarini va onaning kam vazni homilaning o'sishi va rivojlanishiga ta'sir qilish

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

mexanizmlarini tushinish klinik amaliyot va aholi salomatligi uchun eng muhim omil hisoblanadi. Olib borilgan tadqiqotlarda homiladorlikdan oldingi vazni kam bo'lgan onalar guruhida vazn yetishmovchiligi va temir tanqisligi bilan tug'ilgan chaqaloqlarning tarqalishi normal ovqatlanish holatiga qaraganda ikki baravar ko'p va normal vaznli va gemogloblin miqdori normada bo'lgan chaqaloqlar ko'rsatkichi sezilarli darajada past bo'lgan. (1)

Homilaning rivojlanishdan orqada qolishi vazn yetishmovchiligi davrida kuzatilgan homiladorlik va vaqtida yoki to'yib ovqatlanmaslik, kaloriyali taomlardan yetarli iste'mol qilmaslik natijasidir. O'sish ko'rsatkichi genetik jihatdan aniqlanadi va turli omillarning bevosita homilaga ta'siri bilan o'zgarishi mumkin. Homila o'sishni rag'batlantirish platsenta davridan to'g'ri yondashish yosh onalarimizga bu borda to'g'ri tushinchani shakillantirish, eng avvalo bolalarda yuzaga keladigan noxush holatlarni oldini olishda asosiy yetakchi omillardan biri bo'lib xizmat qilishi olib borilgan klinik tadqiqotlarda o'z tasdig'ini topdi. Ona organizmida homila rivojlanishi uchun zarur bo'lgan omillarning yetarli bo'lmasligi, homila o'sishi va rivojlanishining cheklanishiga olib keladi. Bu homiladorlikning erta haftalarida kuzatiladi va hatto ba'zan homila rivojlanishining to'xtashiga sababchi bo'ladi. Aksincha, platsentaning noto'g'ri rivojlanishi tufayli, homila o'sishining cheklanishi kechroq, asosan uchinchi trimestrda sodir bo'ladi va to'yib ovqatlanmaslikning barcha xususiyatlari bilan birga keladi. Homilaning rivojlanishdan orqada qolishi yoki moddalar almashinuvining buzilishini o'z vaqtida aniqlash mumkin, ultrtovush tekshiruvi (AQSH) asosiy diagnostika usuli hisoblanadi. Biroq, aniq tashxis faqat tug'uruqdan keyingi davrda amalga oshiriladi. Hozirgi vaqtda homiladorlik yoshi, onaning tengligi va homila jinsiga qarab o'lchanadigan tug'ilish vazni homila o'sishini baholash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Taqqoslash uchun bir xil populyatsiyadan olingan standart foizli egri chiziqlardan foydalaniladi. Natijada chaqaloqlarni quyidagi toifalarga tasniflaydigan kategoriyali o'sish bahosi olinadi: Homiladorlik yoshi uchun (SGA)-o'sishda kechikish; homiladorlik yoshiga mos (AGA) – normal o'sish va homiladorlik yoshi uchun katta (LGA)-tezlashtirilgan. Turdagi kategoriyalarga bo'lib o'rganilgan.(1)

182 nafar ayolda kam ovqatlanishning homiladorlik, tug'ish jarayoni, homila va yangi tug'ilgan chaqaloqning holatiga ta'siri o'rganildi. Protein, mikroelementlar (kaltsiy, temir, magniy), vitaminlar (B1, B2, C) yetishmasligi aniqlandi. Homiladorlikning asoratlardan (anemiya, homila ya'ni platsenta yetishmovchiligi,

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

gestozning kech kuzatilishi), tug'ish jarayonida (tug'uruq yo'li ya'ni tug'ish kanalining yorilishi, homiladorlikning turli anomaliyalari) va neonatal kasalliklarning (turli darajadagi asfiksiya) ko'p miqdorda uchrashi kuzatilgan. Homilador ayollarning to'g'ri ovqatlanish ratsioni bosqichma-bosqich tuzatish bo'yicha ishlab chiqilgan kompleks tizimdan foydalanish dietani davlat standartlariga muvofiq muvozanatlashtirish va homiladorlik uning tug'ilishdagi asoratlarini kamaytirish, homilaning va homilador ayolning holatini yaxshilash imkonini beradi.(2) O'tkazilgan tadqiqotlar yuqoridagi ma'lumotlarning asosli ekanligining yana bir isboti hisoblanadi. Vazn yetishmovchiligi nafaqat onaning balki tug'ilajak homilaning rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatishini yuqoridagi tajriba orqali aniq va ravshan bayon etilgan. Bundan shunday xulosa chiqarishimiz mumkinki vazn yetishmovchiligi birdan yuzaga chiqadigan xodisa emas, bu yillar davomida bo'lajak onalarimizning o'z sog'ligiga befarq munosabatda bo'lishi, kaloriyali ovqatlardan o'z-o'zini cheklashi kelajakda nafaqat o'zining balki tug'ilajak zurriyodining ham hayotini xavf ositda qoldirishi va hatto turli anomaliyalar bilan dunyoga kelishiga sababchi olib kelmoqda. Buni tog'ri talqin qilgan holda yon atrofimizdagi hodisalarga befarq bo'lmay o'z ilmimizni ularning ongiga tog'ri yo'naltirish bu biz shifokorlarning burchimiz hisoblanadi, bu orqali qisman bo'lsa ham ijobiy natijaga erishishimiz mumkin.

Bu to'g'risidagi fikrimizni M. И. Кахаини tajribasida ham yana bir bor tasdiqlanganini ko'rishimiz mumkin. Noto'g'ri ovqatlanish kabi miqdoriy jihatdan (Kaloriya yetishmasligi yoki ortiqcha) va sifat jihatdan (asosiy ozuqaviy komponentlar uchun diyetaning nomutanosibligi) homila va yangi tug'ilgan chaqaloqning rivojlanishining buzilishiga olib keladi. Bundan tashqari homiladorlik va tug'ishning asoratlari, bolalar kasallanishi va o'limining ortishi kuzatilgan. Kasallikning elimantar profilaktikasi bo'yicha samarali chora-tadbirlar ishlab chiqish zamonaviy tibbiyotning tibbiyotning dolzarb muammosidir. Ma'lumki, sog'lom ovqatlanish nafaqat homilaning nafaqat homilaning to'g'ri rivojlanishi, balki homiladorlikning borishi bilan bog'liq eng muhim fiziologik o'zgarishlarni ham ta'minlaydi. Mavjud adabiyotlarda homilador ayollarda ayollarning holati va ularning haqiqiy ovqatlanishi bilan homiladorlikning kechishi va natijalari o'rtasidagi bog'liqlik xususiyatlari haqida deyarli hech qanday ma'lumot yo'q. Oziqlanish inson salomatligi holatiga ta'sir qiluvchi muhim omillardan biridir. Oziq-ovqat mahsulotlarining boshqa atrof-muhit omillaridan asosiy va ustun farqi shundaki, u metabolik o'zgarishlar jarayonida tashqi muhitdan ichki muhitga o'tadi,

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

energiya manbayi va tana hujayralarining tarkibiy qismiga aylanadi. Bundan tashqari oziq-ovqat moddalari to'qimalarning o'sishiva differentsatsiyalanish jarayonlarini tashqil qilishda ishtirok etadigan birikmalarni sintez qilish uchun ishlatiladi. So'nggi paytlarda aholi tomonidan o'ta qimmatli oqsillar, vitaminlar va bir qator mineral moddalarni iste'molqilinishing kamayishi bilan birga aholining ovqatlanish sifati va tuzilishi yomonlashdi. Oziq-ovqat mahsulotlarining nitratlar, nitritlar, nitrozaminlar va boshqa ksenobiotiklar bilan ifloslanishi kamaymaydi.(3)

Bunday sharoitda kasallikning elimantar profilaktikasi bo'yicha samarali choralarni ishlab chiqish zamonaviy tibbiyotning dolzarb muammosidir. Homiladorlik davrida ovqatlanishning to'g'ri ovqatlanish muhim ahamiyat kasb etishi va uning homildor ayollar hayotidagi o'rni oshdi, chunki ayol hayotining ushbu davrida ko'plab metabolik jarayonlar faollashadi va salbiy o'zgarishlar onaning ham, tug'ilmagan bolaning ham sog'ligiga ham ta'sir qiladi. Sog'lom ovqatlanishni ta'minlashda eng muhim va afsuski, eng zaif bo'g'in bu mutaxassslarning ham, butun aholining ovqatlanish madaniyati masalalari bo'yicha bilim darajasidir.(4)

1998-yil Rossiya Federatsiyasi hukumati tomonidan tasdiqlangan sog'lom ovqatlanish sohasidagi davlat siyosati konseptsiyasida mutaxassislar va aholini o'qitish va bilim darajasini oshirish muhim va ustivor yo'nalishlardan biri ekanligi bejiz emas. Sog'lom ovqatlanish, uning maqsadi salomatlikni yaxshilash va kasalliklarning oldini olishdir. Asosiy vazifa aholi o'rtasida ovqatlanish tamoyillari va ko'nikmalarini shakillantirishdir, chunki ovqatlanish salomatlikni belgilovchi eng muhim omillardan biridir. To'g'ri ovqatlanish bolalarning normal o'sishi va rivojlanishini ta'minlaydi, ona va bola umrining uzaytiradi. Ish samaradorligini oshiradi va ularning atrof-muhitga mos ravishda moslashishiga imkon yaratadi.(5) Agar yuqoridagi kabi muammolarga shunchaki qog'ozlarda rasmiyatchilik yuzasidan yozilgan oddiy muammolar sifatida qaralmaganida ehtimol hozirda nafaqat ona va bola balki butun insoniyatning dolzarb mavzularidan biri bo'lib kelayotgan umrni uzaytirish masalasining oddiy yechimini topishgan bo'lar edi. Uzoq umr ko'rish sog'lom turmush tarzi bilan bog'liq ekanligini tushinib yetgan bo'lar edilar.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Adabiyotlar va manbalar:

1. Early human development 89 (5) 277-281, 2013/ Milca Jeric, Damir Roje, Nina Medic, Tomislav Strinic, Zoran Mestrovic, Marco Vulic.
2. CYBERLENINKA Назимова А. Ф. Красникова Марина Борисовна. Трубина Татьяна Борисовна, Трубин Владимир Борисович
3. М. И. Кахиани ЖУРНАЛ АКУШЕРСТВА и ЖЕНСКИХЪ БОЛЕЗНЕЙ
4. ВОРОНЦОВ И. М./ Материалы 2-го Российского форума « мат и дитя»- М.. 1994- С 242-243
5. Доценко В. А. Эколого-гигиеническая концепсия питания человека/ Дщценко В. А. Гигиена и санитария.

E- Conference Series

Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

E- CONFERENCE
SERIES